

UNA RESPOSTA COL·LECTIVA A L'AUGE DEL FEIXISME

Propostes feministes, antiracistes i
antiautoritàries a Catalunya i al món

Fotografia: Melany Rochester

Més informació a
www.coordinadora-ongd-lleida.cat / www.scicat.org

Organitza:

Països Catalans, octubre de 2020

Coordinadora d'ONGD i altres Moviments Solidaris

c/ Doctor Combelles, 11 baixos · 25003 Lleida

Telefòn: 973 26 82 78

www.coordinadora-ongd-lleida.cat

Servei Civil Internacional de Catalunya

c/ del Carme, 95 · 08001 Barcelona

Telefòn: 934 41 70 79

www.scicat.org

Amb el suport:

**Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament**

**Generalitat
de Catalunya**

Els continguts d'aquest document són responsabilitat exclusiva de les entitats promotores i en cap cas, no poden considerar-se com l'opinió de l'ACCD.

i la col·laboració:

Ajuntament de Lleida

Diputació de Lleida

SESSIONS

01 Introducció a la cultura de pau: conceptes bàsics. Pamela Urrutia

02 L'estat del món: panorama de conflictes armats i processos de pau. Pamela Urrutia

03 L'extrema dreta a Catalunya. Jordi Borràs

04 L'auge dels extremismes violentes al món i el seu impacte en les nostres societats. Moussa Bourekba

05 Respostes antifeixistes des del feminisme i l'antiracisme. Pastora Filigrana

06 Postfeixisme, gènere i la sortida neoliberal a les crisis. Nuria Alabao

07 Crisis humanitàries, respostes securitàries. Grècia, refugiats, extrema dreta, respostes oficials. Sonia Andolz.

08 L'auge de l'autoritarisme a Turquia i les seves implicacions en la política nacional i internacional. Özgür Günes

09 Els delictes d'odi: de víctima a botxí? Perspectiva des de la defensa dels drets humans. Esther Sancho

10 Taula Rodona: Acció col·lectiva davant el feixisme i l'autoritarisme.

Crònica

Al Curs de Conflictologia d'enguany s'ha parlat sobre la **situació de l'extrema dreta a Catalunya, l'auge dels extremismes violents al món** i el seu impacte en les nostres societats i de les respostes antifeixistes des del feminisme i l'antiracisme, entre d'altres. Al voltant de **trenta persones** han completat el curs, que ha tingut lloc online els dies 13, 15, 20, 22 i 23 d'octubre i que per primera vegada ha estat organitzat conjuntament des de l'**SCI amb la Coordinadora d'ONG's i altres Moviments Socials de Lleida**.

El cicle ha consistit en 9 xerrades i una taula rodona. Per començar, **Pamela Urrutia**, investigadora de l'Escola Cultura de Pau, ha introduït els conceptes de **pau positiva i negativa** i ha explicat les múltiples definicions de la paraula **conflicte i violència**. En la segona sessió, Urrutia ha fet una **radiografia de l'estat i la distribució geogràfica dels conflictes armats** l'any 2019, de les causes més importants per les quals es produeixen i del paper de les dones en aquests conflictes. Pel que fa a la sessió dedicada a l'estat del Feixisme a Catalunya, el fotoperiodista **Jordi Borràs** ha parlat dels **orígens de l'extrema dreta** i dels **pilars ideològics** que la sostenen. **Moussa Bourekba**, investigador del CIDOB, ha conduït la sessió sobre l'**auge dels extremismes violents al món** en què ha parlat de com sorgeixen, de quins tipus n'hi ha i quins són els reptes que plantegen.

Un cop s'han assentat les bases teòriques sobre l'extrema dreta, s'ha passat a parlar sobre les **respostes antifeixistes** que s'hi

dónen **des del feminisme i l'antiracisme**. **Pastora Filigrana**, advocada i defensora de DDHH, ha assenyalat que per fer front a la retòrica feixista i neoliberal és primordial l'**acció col·lectiva** de moviments i comunitat i que per això són tan importants els feminismes i els moviments antiracistes. En la sisena sessió del cicle, la periodista i doctora en antropologia **Núria Alabao** ha parlat sobre **postfeixisme**, la sortida neoliberal a les crisis i de com aquest discurs afecta directament als **drets de les dones**. En la següent sessió, **Özgür Güneş Öztürk**, treballadora en ciències socials, ha posat el focus en l'**auge de l'autoritarisme a Turquia** i les seves implicacions en la política nacional i internacional. Seguidament, **Sonia Andolz**, professora de Política Internacional, Seguretat i Anàlisi de conflictes, ha explicat els **conceptes de seguretat i securització** i com els estats els utilitzen a favor dels seus interessos en segons quines crisis. En l'última sessió, l'advocada **Esther Sancho** ha parlat sobre els **delictes d'odi** des de la perspectiva dels drets humans.

Per tancar el cicle de Conflictologia, s'ha organitzat una Taula Rodona per intercanviar idees sobre les accions col·lectives que es poden emprendre davant el feixisme i l'autoritarisme. Ha estat moderada per la periodista **Leo Badia** i hi han participat **Jaume Nouvilles** de la Plataforma 8 d'Abril, **David Gil** de l'Aula municipal de teatre, **Maria Huguet** del Grup Feminista de Ponent i **Iolanda Teixidó** del projecte Memòria 2N de l'Ateneu Cooperatiu La Baula.

Introducció a la cultura de pau: conceptes bàsics

Pamela Urrutia

Investigadora de l'Escola de Cultura de Pau

La sessió s'inicia explicant el concepte de **pau**, s'exposa que la majoria de persones associa aquesta paraula amb l'absència de guerra i/o conflictes armats, la ponent expressa que aquesta concepció es denomina **pau negativa**; i ella reconeix el concepte de pau quan s'associa amb l'expressió de la dignitat humana; a més, comenta que aquesta paraula està condicionada pel seu context polític i econòmic. Per tant, la Pamela explica que aquesta concepció s'anomena **pau positiva** perquè té present una sèrie de relacions i de conclusions que permeten el desenvolupament personal i grupal. Així que, el concepte de pau s'entén com l'absència de tota mena de violència.

“ Habitualment, el concepte de pau s'associa amb l'absència de guerres, però la pau ha de ser l'absència de tota mena de violència ”

Per altra banda, explica que la paraula **violència** té múltiples definicions, però té dues formes: pot ser **visible o invisible**. La primera forma es caracteritza per ser directa i és la que s'associa amb la paraula pau. En canvi, la violència invisible pot ser-hi en dues esferes: la cultural i l'estructural. La primera s'associa amb els aspectes culturals de cada individu i la segona es vincula amb el sistema social, és a dir, s'entén com que alguns sectors de la població tenen més privilegis que altres sectors en l'àmbit polític, espacial, etc. I això provoca que sorgeixin una sèrie de desequilibris en l'àmbit institucional.

Un altre aspecte que s'exposa a la ponència és el **triangle de la pau**. Aquest està dividit en tres parts iguals, i la part

de dalt s'anomena **pràctiques** que fa referència als fets i els esdeveniments que poden ocórrer, mentre que la part de baix a l'esquerra s'anomena **valors** que s'associa a la designació d'energia per canviar els aspectes de la violència i no-violència. En canvi la part dreta, s'anomena **polítiques** que faria referència al context, i es busca canviar les estructures polítiques i socials.

Defineix el concepte de **conflicte** com una contraposició d'interessos. Exposa que l'essencial és com abordem els conflictes, ja que hem de tenir en compte tres aspectes: els actors del conflicte, les conductes i les incompatibilitats. En aquesta línia, també defineix el concepte de **conflicte armat** com qualsevol enfrontament protagonitzat per grups armats regulars o irregulars. S'utilitza la violència i provoca un mínim de 100 víctimes mortals en un any i a la vegada un greu impacte al territori i a la seguretat humana.

La ponent exposa que els conflictes armats estan vinculats a motivacions específiques, com seria el cas de:

- Les demandes d'autodeterminació i aspiracions identitàries.
- Les oposicions al sistema polític, social, cultural... d'un Estat.
- El control dels recursos o del territori.

Finalment, la Pamela expressa que la globalització ha sigut un fenomen que ha aportat nous conflictes armats a escala mundial.

[Podeu descarregar la presentació de diapositives aquí](#)

Bibliografia per aprofundir:

Sobre los conceptes de pau, violència i conflicte

- Servei Civil Internacional i Escola de Cultura de Pau, [Introducció a la Cultura de Pau](#), Càpsules per a la Justícia Global, 2020 (Marina Caireta).
- Cécile Barbeito, [122 acciones fáciles \(y difíciles\) para la paz](#). 2016 (Versión para descargar) Para encargar copia del libro, contactar con [Editorial Catarata](#)
- Escola de Cultura de Pau, Recursos, [Jocs i Dinàmiques](#).
- Andrew Mack i Anders Boserup, [Guerra sin armas. La no violencia en la defensa nacional](#), 2002, Editorial Catarata.
- Colectivo Utopía Contagiosa, [Politica noviolenta y lucha social. Alternativa noviolenta a la defensa militar](#), 2013, Ed. Ecologistas en Acción.
- Guia Educativa Entreterres sobre migracions a la Mediterrània i Drets Humans (Elaborada per SCI Cat, STOP Mare Mortum i altres organitzacions). Consulta i descàrrega a: <http://entreterres.org/>
- Unesco, "[¿Qué es la cultura de paz?](#)"
- LaFede.cat "[Dia Internacional per la Pau: treballem per la pau a Catalunya i arreu](#)" 2017
- Escola de Cultura de pau "[Quaderns de Construcció de Pau – Educar para una Cultura de Paz](#)" 2011
- Francisco A. Muñoz i Beatriz Molina Rueda "[Una Cultura de Paz compleja y conflictiva. La búsqueda de equilibrios dinámicos](#)" 2009, Instituto de Paz y Conflictos de la Universidad de Granada

L'estat del món: panorama dels conflictes armats i dels processos de pau

Pamela Urrutia

Investigadora de l'Escola de Cultura de Pau

La sessió comença amb l'exposició de la distribució geogràfica dels **conflictes armats** de l'any 2019. En total en van trobar 34. Àfrica amb 16 conflictes està a la primera de la llista, i la segueix Àsia amb 9, Orient amb 6, Europa amb 2 i Amèrica amb 1. La ponent exposa que els conflictes armats no es produeixen per una sola causa, sinó que n'hi ha moltes (multicausal).

“ L'any 2019, els conflictes armats van augmentar un 5% respecte a l'any anterior. L'estat espanyol està entre els deu primers països en venda d'armament, juntament amb USA, Rússia o França

Les causes més importants són les següents:

- La primera és a l'oposició al govern o el sistema de l'Estat, és a dir, la lluita per accedir al poder. I representa el 73% de l'origen dels conflictes armats.
- La segona és les demandes d'autogovern i per la identitat. Representa el 59% de l'origen dels conflictes armats.
- L'última és la del control dels recursos i del territori. Representa el 32%.

Actualment, prevalen els **conflictes armats interns internacionalitzats**, ja que han augmentat al llarg de la dècada. Per exemple, l'any 2018 n'hi havia un 27% mentre que el 2019 un 32%. En aquests conflictes armats s'utilitza la violència on el seu ús indiscriminat i/o deliberat provoca una sèrie de conseqüències, la principal és l'augment exponencial del **desplaçament forçat**. En aquest cas els desplaçaments

forçats són de llargs duració, pot haver-hi doble o triples desplaçaments i a la vegada retorns forçats. Seria un exemple el cas de Síria o de Veneçuela. I els principals països receptors de persones refugiades l'any 2019 són: Turquia, Colòmbia i Pakistan.

Per altra banda, la ponent menciona que la representació de les **dones** als conflictes armats és mínima, ja que normalment no es reconeixen els seus esforços i èxits en els processos polítics i de pau a tots els nivells. A escala global, expressa que solament un 2% són mediadores mentre que un 8% són negociadores. En aquesta línia, es pot concloure que dins dels conflictes armats es troba una desigualtat de gènere enorme que cal combatre.

Finalment, la ponència acaba amb el tema dels processos de pau. S'explica que el 80% dels processos i negociacions analitzats es realitzen amb l'ajuda i participació de terceres parts.

“ Per poder fer l'anàlisi dels conflictes i la pau, cal tenir en compte la perspectiva de gènere. L'any 2019 el 58% dels conflictes armats es van donar en països on existien greus desigualtats de gènere, amb nivells alts o molts alts de discriminació

[**Podeu descarregar la presentació de diapositives aquí**](#)

Bibliografia per aprofundir:

Sobre el panorama de conflictes armats al món:

- Escola de Cultura de Pau, [Alerta 2020! Informe sobre conflictes, drets humans i construcció de pau](#), Icaria: Barcelona, 2020. (Publicació sencera, infografies, mapes, conceptes, anàlisis de tendències globals i regionals, anàlisis de casos) - Capítol [Conflictes Armats](#)

Sobre el panorama de desplaçament forçat al món

- ACNUR/UNHCR, [Informe Tendencias Globales en Desplazamiento Forzado en 2019](#), junio 2020. (Informe sencer en castellà)

Sobre els fluxos de persones a la Mediterrània

- International Organization for Migration (IOM), [Missing Migrants Project, Mediterranean](#).
- European Council on Foreign Relations (ECFR), [Migration through the Mediterranean: Mapping the EU response](#).

Sobre la situación de las personas refugiadas en España y Europa

- Comisión Española de Ayuda al Refugiado (CEAR), [Informe 2020: Situación de las personas refugiadas en España y Europa](#).
- Documental Gènere, Refugi, Mediterrània
- Directa, CEAR, Servei Civil Internacional (SCI), [Fugir per estimar i ser, Asil i resistències LGTBI del Marroc a Barcelona](#).

Sobre perspectiva de gènere en l'anàlisi de conflictes i pau

- Escola de Cultura de Pau, [Alerta 2020! Informe sobre conflictes, drets humans i construcció de pau](#), Icaria: Barcelona, 2020. (Publicació sencera, infografies, mapes, conceptes, anàlisis de tendències globals i regionals, anàlisis de casos)
 - [Capítol Gènere, Pau i Seguretat](#)
- Servei Civil Internacional i Escola de Cultura de Pau, [Gènere i construcció de pau](#), Càpsules per a la Justícia Global, 2020 (Ana Villellas).
- María Villellas, Ana Villellas, Pamela Urrutia i Josep Maria Royo, [Violència sexual en conflictes armats](#), Quaderns de Construcció de Pau no.27, Escola de Cultura de Pau, 2016.
- Pamela Urrutia, [Ocupació, conflicte i patriarcat: Impactes en les dones palestines](#), setembre 2019 i [Dones, pau i seguretat: aplicació, reptes i límits a Palestina](#), octubre de 2019, Escola de Cultura de Pau – Hèlia Dones.

- María Vilellas, Ana Vilellas i Pamela Urrutia, [Seguridad feminista. Aportaciones conceptuales y desarrollo actual](#), Informes 16/2020.
- María Vilellas, [20 anys d'implementació de l'Agenda Gènere, Pau i Seguretat](#), Apunts de Conflictos i Pau no. 3, Escola de Cultura de Pau, 2020.
- Ana Vilellas, [Conflictivitat armada i violència contra la població LGTBI: reptes per a la construcció de pau](#), Apunts de Conflictos i Pau no. 3, Escola de Cultura de Pau, 2020.

Sobre comerç d'armes

- Escola de Cultura de Pau, IDHC, Centre Delàs, [Comercio de armas, conflictos y derechos humanos. Análisis de las exportaciones de armas europeas a países en situación de conflicto armado y vulneraciones de derechos humanos](#), gener 2020.
- Pamela Urrutia (ECP), Jordi Calvo y Ainhoa Ruiz (C.Delàs) i Karlos Castilla (IDHCS), [Guerra en Yemen: responsabilidades sauditas, complicidades europeas](#), Escola de Cultura de Pau, IDHC, Centre Delàs, maig 2020.
- Pamela Urrutia (ECP), Jordi Calvo y Ainhoa Ruiz (C.Delàs) i Karlos Castilla, [Moment decisiu? La importància de frenar el comerç europeu d'armes amb Israel](#), Escola de Cultura de Pau, IDHC, Centre Delàs, juliol 2020.

Sobre processos de pau

- Escola de Cultura de Pau, [Negociaciones de paz 2020. Análisis de tendencias y escenarios](#), Barcelona: Icaria, (Publicació sencera, infografies, mapes, conceptes, anàlisis de tendències globals i regionals, anàlisis de casos, perspectiva de gènere).
- María Vilellas, [Procesos de paz con perspectiva de género. Inclusividad y participación](#), Quaderns de Construcció de Pau no 26, Escola de Cultura de Pau, 2016.
- E. Ugarriza, Juan; Cotrina, Juan Andrés; Sequera, Natalia (2013). [¿Qué se negocia en los procesos de paz? Agendas y factores de éxito 1989-2012](#). Análisis político nº 77, Bogotá, enero-abril, 2013: págs. 153 – 173.

L'extrema dreta a Catalunya

Jordi Borràs

Fotoperiodista i expert en feixisme
a Catalunya

Jordi Borràs exposa que dins de la dreta radical hi ha pluralitat ideològica, que va més enllà de la simple definició de feixisme; ja que per exemple comenta que no és el mateix la Falange que el partit polític de VOX.

L'extrema dreta s'origina de la dreta tradicional conservadora, i es caracteritza per tenir una **actitud antidemocràtica**. Aquesta ideologia té representants directes a la institució a partir de la irrupció de VOX al Parlament andalús l'any 2018. No obstant això, hi ha un precedent que parteix de la dictadura feixista més llarga del món, aproximadament 40 anys; ja que la dictadura franquista tenia tres pilars bàsics: el carlisme, la militar i la falangista.

El ponent exposa que des de l'any 1939 a 1975 (la mort de Franco), l'extrema dreta es manté intacta. Hi ha un període de transició on l'extrema dreta, Fuerza Nueva, no evoluciona cap a noves formes i no s'adapta al moment polític que hi havia.

En canvi, la dreta tradicional del moment (Alianza Popular) evoluciona i sap captar l'electorat de l'extrema dreta. Entre els anys 1988 – 2000 l'extrema dreta encara segueix el llegat franquista i es caracteritzava per estar fragmentada per múltiples partits falangistes. No és fins a la irrupció de VOX que l'extrema dreta es consolida amb un únic líder que és Santiago Abascal. Actualment es troben tres nuclis a Espanya de l'extrema dreta: Madrid, València i Barcelona.

Finalment, pel que fa a Catalunya, l'extrema dreta ha estat sempre puntera, ja que les idees principals d'aquesta ideologia han vingut del territori català a causa d'una qüestió geogràfica. A partir de l'any 2000 es va crear el Partit Plataforma per Catalunya, ideologies d'extrema dreta, el seu líder era Anglada, i gràcies als atemptats del 11S de l'any 2011 va incrementar la seva influència a la població amb temes de racisme i xenofòbia.

“ El gran èxit de l'extrema dreta (VOX) ha estat moure l'eix ideològic de la dreta.

Bibliografia per aprofundir:

Llibres:

- Ultracatalunya, de Xavier Casals, editat per L'esfera dels Llibres.
- Ultrapatriotas, de Xavier Casals. Editat per Crítica.
- Epidemia ultra, de Franco Delle Donne i Andreu Jerez. Autoedició.
- El viejo fascismo y la nueva ultraderecha, de Miguel Urban. Editat per Sylone.
- La emergencia de Vox, de Miguel Urban. Editat per Sylone.
- Anatomía del fascismo, de Robert O. Paxton. Reeditat per Capitán Swing.
- Fatxa, de Jason Stanley. Editat per Blackie Books.
- Ultradreta, de Cas Mude. Editat per Saldonar.

Documentals:

- El hombre que jugó con fuego, a Filmin.
- [A la dreta i més enllà](#) (Sense ficció) TV3.
- [Amenaçà totalitària](#) (Sense ficció), TV3.
- [El món no gira rodó](#) (Món), TV3.

Articles:

- Bordes, Jordi (21 de gener de 2016). [Som Catalans, l'extrema dreta amb accent independentista](#). Editat per la Directa
- Faus, Joan (23 de maig de 2019). [La ultradreta es presenta a 52 municipis catalans](#). Editat pel País
- Colomina, Carme (27 de setembre de 2020). [La normalització de l'extrema dreta](#). Editat pel diari Ara.
- Serra Carné, Joan (25 de gener de 2019). [El Govern denuncia més de 300 agressions d'una vintena de grups d'ultradreta actius a Catalunya](#). Editat per Nació digital.

L'auge dels extremismes violents al món i el seu impacte en les nostres societats

Moussa Bourekha

Investigador CIDOB, professor UB i URL

La paraula **extremisme violent** sorgeix després dels atemptats del 11S de l'any 2001 a través dels polítics per canviar el concepte de terrorisme. El ponent defineix l'extremisme violent com l'ús o la justificació de l'ús de la violència amb finalitats polítiques, socials i/o ideològiques. A Europa no se sol utilitzar massa aquest concepte sinó que es fa servir el concepte de **radicalització violenta**, aquest té dos elements que sempre han d'estar, un és la visió ideològica radical i l'altre és la voluntat de plasmar aquesta ideologia radical.

Per parlar d'extremisme violent s'han de tenir dos aspectes molt rellevants que són l'**extremisme cognitiu** (radicalització de les idees) i l'**extremisme violent** (la radicalització del comportament), per tant el concepte d'extremisme violent té dues dimensions, la cognitiva (les idees) i la comportamental (la violència).

Hi ha dues branques de l'Islam que són el sunnisme i els xiisme. La majoria dels musulmans són de la branca sunnita, dins d'aquesta hi ha el corrent wahabi salafista, i dins d'aquesta es troba el **salafisme jihadista**. El ponent defineix el salafisme

com el corrent religiosa que hi ha dins de l'Islam fonamentalista i idealista, no és violenta. Es basa en tres pilars: retornar a la pràctica de l'Islam com a les èpoques de les tres primeres generacions després del profeta Mohamed, rebutja qualsevol intent d'adaptar la revelació als nostres temps i contextos i rebutja la idea d'un intermediari entre Déu i els humans.

El salafisme jihadista és un corrent que neix per la invasió soviètica a Afganistan l'any 1979. Aquest corrent té dues dimensions: teològica i (geo)política, aquesta última fa referència al context del moment i és tot el contrari del salafisme quietista. Dins d'aquest corrent neix Al Qaeda l'any 1988 i no és fins després de l'atac del 11S de 2001 que s'externalitza globalment, i segueix una lògica més política que religiosa. No serà fins a l'any 2014 que neix el Califat. A més, el ponent destaca que l'èxit de l'Estat Islàmic és gràcies a la seva visió estratègica, i per altra banda, l'auge del salafisme jihadista es gràcies a la proliferació i expansió d'organitzacions jihadistes, a la proliferació de conflictes al Sud i a la consolidació de les seves majors organitzacions: Al Qaeda i l'Estat Islàmic.

“ Els grups d'extrema dreta es caracteritzen per ser autoritaris, nativistes i populistes. No creuen amb el poder democràtic i legitimen l'ús de la violència pels seus enemics.

Peraltrabanda, el ponent també fa referència a l'auge de l'extrema dreta violenta. En primer lloc, destaca que les cinc principals característiques de l'extrema dreta són: nacionalisme, racisme, xenofòbia, Estat fort i actitud antidemocràtica. Un altre concepte que és diferent de l'extrema dreta és la dreta radical que és un moviment que es caracteritza per l'autoritarisme, el nativisme i el populisme, la diferència és que la dreta radical considera que la democràcia és el model ideal per seguir políticament, en canvi, l'extrema dreta substitueix la democràcia per un altre tipus de règim polític.

Per últim, l'auge de l'extrema dreta violenta és un tema preocupant en l'àmbit global i per la seva intensitat. Les raons que produeixen aquest auge són: la constitució d'una xarxa global i es considerat un fenomen local, una xarxa digital global, el conflicte entre separatistes pro-Rússia i el govern ucraïnès ocasiona un conflicte racial global i l'auge dels populismes de dreta. Hi ha tres reptes que preocupen respecte a l'extrema dreta: la poca atenció política i mediàtica, la tolerància dels seus discursos i la seva legitimació i la presència d'importants militars i cossos de seguretat en certs grups.

[Podeu descarregar la presentació de diapositives aquí](#)

“ L'extremisme violent és l'ús o justificació de l'ús de la violència amb fins polítics, socials i ideològics. Té dues dimensions: la dimensió cognitiva (les idees) i la dimensió comportamental (la violència), ha d'existir aquestes dues dimensions per parlar d'extremisme violent.

Bibliografia per aprofundir:

- Llibre Verdaderos Creyentes: explica la ideología yihadista y su nacimiento (VVAA), capítol 6 'De despistado a terrorista: descigar la mecánica yihadista' ([descarregable aquí](#)).
- Un caso concreto que pasó aquí, hace poco: El informe sobre los atentados de Barcelona y Cambrils que he coordinado en su momento: Bourekba, Moussa (ed.); [Atentados de Barcelona: reacciones, explicaciones y debates pendientes, Barcelona: CIDOB, 2018 \(en línea\)](#).

Una perspectiva crítica:

- a) Kundnani, Arun, Hayes, Ben; [The globalisation of Countering Violent extremism policies: Undermining human rights, instrumentalising civil society](#). Amsterdam: Transnational Institute, 2018.
- b) Bourekba, Moussa; [Las ilusiones ópticas de la radicalización](#). Anuario del terrorismo yihadista, 2018-2019.

Sobre la extrema derecha violenta:

- [White Supremacy Extremism: The Transnational Rise of the Violent White Supremacist Movement](#), The Soufan Center September, 2019
- Ballesteros, Alberto; [Perfil del 'bojahidin': los terroristas blancos que quieren reventar el sistema desde dentro](#). El Confidencial, 2020.
- Entrevista de Patricia Simón a Moussa Bourekba (CIDOB); [«La extrema derecha violenta y el yihadismo comparten una misma cosmovisión»](#) La Marea, 2020.
- Colors, la revista antiracista; [Extrema dreta al descobert](#). Sos Racisme, estiu 2013

Respostes antifeixistes des del feminisme i l'antiracisme

Pastora Filigrana

Advocada, defensora de Drets Humans
i membre del SAT.

La base de la universalitat dels drets humans es basa en el fet que tots els éssers humans són iguals, sense cap distinció, i tenim els mateixos drets des que naixem. No obstant això, el feixisme s'oposa aquest paradigma perquè és el discurs polític que acompanya una pràctica política que nega la universalitat dels drets fonamentals o dels drets humans. Per tant, el feixisme qüestiona la universalitat de la dignitat humana, ja que classifica els éssers humans com subjectes titulars de drets plenament i subjectes que no són titulars de tots els drets.

“ El feixisme nega la universalitat de la dignitat humana, ja que classifica els éssers humans com subjectes titulars de drets plenament i subjectes que no són titulars de tots els drets. ”

Aquest discurs polític determina una jerarquizació de la societat amb categories no humanes, “persones de primera i persones de segones”. La Pastora expressa que la cúpula d'aquesta jerarquia es troben els països Occidentals (ja que es creuen superiors que la resta en l'àmbit de desenvolupament) la gent de pell blanca i per últim l'home blanc. D'aquesta manera, s'observa que la negació de la universalitat dels drets humans té una sèrie de criteris per tal d'establir aquest ordre jeràrquic social. Gràcies a això es construeix el capitalisme que es caracteritza per ser un sistema social i econòmic que ordena la distribució del treball i l'economia segons aquesta jerarquització de la societat. Així que, les persones que estaran a dalt de la piràmide el seu treball valdrà molt més que les persones que

estiguin a baix de la piràmide perquè el seu treball serà inferior i per això valdrà menys. Per tant, el capitalisme origina un repartiment de la riquesa de manera desigual en el món.

Seguint aquesta línia, la ponent exposa que l'auge universal del partit ultra dretà en el sistema polític fa que el paradigma de la universalitat dels DDHH guanyi pes per només un sector de la població. Les causes importants de l'auge del feixisme són les següents:

La necessitat del neoliberalisme a recolzar-se en els discursos neofeixistes o feixistes, ja que aquests expressen el paradigma que hi ha persones que es mereixen menys pel fet de ser qui són, per tant, és un sector de la població que no són considerats titulars de drets.

Davant la inestabilitat del sistema econòmic i social hi ha grups que necessiten discursos que acusa de la vulnerabilitat dels col·lectius que viuen situacions precàries.

L'augment dels discursos polítics sobre privatitzacions i retalls en l'àmbit de drets socials i civils en tots els sectors ajuda a augmentar l'extrema dreta i arribar al govern.

D'aquesta manera, el discurs feixista es centra en la de defensa dels privilegis d'un grup de la població envers les persones que des de la seva perspectiva no n'han de tenir. Per exemple, seria la població autòctona vs. els immigrants. Per tant, l'extrema dreta defensa el racionament dels drets i així reconeix una part de la població que els té.

És cert que aquests discursos feixistes són universals, però en cada país es basen en

els seus principis i paradigmes, per exemple, a Espanya el discurs racista institucional és caracteritzat per ser homogeni en l'àmbit cultural i racial, i persegueix a tot allò que sigui diferent dels seus ideals. Un exemple seria la persecució del poble gitano per part de l'Estat espanyol o un altre seria la persecució de la llengua catalana o basca. En aquest projecte homogeni de l'Estat espanyol lo primordial és la religió catòlica i ser blanc, aquests dos components són els que predominen a la retòrica racista del neofeixisme.

Un altre punt que destaca la Pastora és la interrelació entre el feminisme i el feixisme. Considera que aquest discurs polític es basa en l'odi intrínsec que s'origina a partir del discurs neoliberal econòmic, ja que aquest parteix del fonament que la dona no té la mateixa posició laboral igual que l'home. Per tant, el feixisme valora menys el treball productiu i reproductiu de la dona i conseqüentment li dona un reconeixement més inferior en l'àmbit social i salarial. El fet que hi hagi retalls progressius de polítiques públiques i socials fa que augmenti les polítiques privatitzadores i origina una sèrie de desigualtats de gènere, ja que se li atribueix directament a la dona els treballs domèstics i reproductius (cuidar l'habitatge, la família...).

“ Qualsevol discurs feminista que parli d'igualtat de gènere es converteix en un enemic directe del feixisme ”

¿Per què el feminisme és una amenaça pel feixisme? Qualsevol discurs feminista que parli d'igualtat de gènere es converteix en un enemic directe del feixisme. Es

considera un moviment social molt important per combatre l'auge d'aquest discurs polític. Ha crescut durant l'última dècada i s'ha massificat sortint al carrer per lluitar contra les desigualtats, com per exemple, la mobilització per la vaga del 8M de l'any 2018. El feminisme no solament s'ha massificat sinó que s'ha radicalitzat i es vincula amb els moviments antiracistes o moviments pro de la regularització de la immigració; d'aquesta manera no solament combaten contra les desigualtats de gènere sinó que també per la universalitat dels drets humans per tothom (la reivindicació de la igualtat dels drets dels immigrants). En l'àmbit mundial, el patriarcat i el racisme són els qui controlen el poder en tots els nivells, per tant, els col·lectius més vulnerables són les dones i els immigrants (fent èmfasi a les dones immigrants), per això resulta molt necessària l'aliança entre el feminisme i els moviments antiracistes, ja que a partir d'aquests moviments s'originen els discursos antifeixistes.

Per últim, els discursos antiracistes lluiten contra la retòrica feixista i neoliberal sobre la negació de la universalitat dels DDHH. Les polítiques migratòries dels Estats de l'Espai Schengen es basen en la utilitat que els immigrants tinguin en el mercat. Això comporta que els drets dels immigrants estan subjectes amb les capacitats per trobar un contracte de treball, ja que gràcies a això poden obtenir permís de residència i treball. No obstant s'hauria de garantir la universalitat dels DDHH, ja que els individus tenen drets humans només pel fet d'existir o directament pel simple fet d'estar al territori. I, per fer front aquesta retòrica feixista i neoliberal és primordial l'acció col·lectiva de moviments i comunitat.

Bibliografia per aprofundir:

- Marimon, Silvia. (08 de desembre de 2019). [Propostes per enderrocar “la bèstia neoliberal”](#). Editat pel diari Ara
- Documental [“Llibertats empresonades”](#) (2018). Programa Sense Ficció. Produït per la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals
- Abril, David (02 de març de 2019). [Un 8 de Març amb el feminisme en el punt de mira del feixisme](#). Editat per Illa Global

Fotografia: Manifestació 8 de març 2018 a Lleida

Postfeixismes, gènere i la sortida neoliberal a les crisis

Núria Alabao

Periodista, doctora en antropologia i
membre de Fundación de los comunes

Uns dels primers punts que destaca la ponent d'aquesta sessió és que les dretes radicals tenen tendències similars (racisme, xenofòbia...), però a la vegada tenen diferents maneres d'enfocar les qüestions relacionades amb el gènere. Es caracteritzen per ser fenòmens diversos i depenen dels contextos nacionals que es produeixen en aquell moment.

L'origen dels elements antifeministes de l'extrema dreta es troba amb els inicis del neoliberalisme i a la vegada amb el començament polític de l'expresident americà Ronald Reagan. D'aquí sorgeix "la nova dreta" per fer front a les revoltes de l'any 68 (lluites feministes, LGTBI, moviments obrers...), ja que es volia combatre contra els moviments socials que van sorgir. No obstant això, aquests moviments van tenir la capacitat de canviar l'estructura social i cultural, sobretot en els països occidentals; va ser una revolució. Per altra banda, aquesta nova dreta, als EUA, va atacar aquests moviments amb la moral familiar, ja que aquesta posava en perill els aspectes de l'àmbit familiar. Avui en dia, els partits d'extrema dreta fan servir el mateix discurs polític de la moral familiar per combatre les qüestions de gènere.

Per altra banda, la ponent destaca que el neoliberalisme no és progressista ni multicultural, es caracteritza per ser un programa econòmic que vol organitzar la societat de manera que tot giri al voltant del mercat. Al mateix temps, comenta que el neoliberalisme es pot adaptar als contextos diversos i no està associat a la democràcia.

Actualment, els partits postfeixistes

també s'associen amb el neoliberalisme, com és el cas de Bolsonaro, de Trump, el partit de VOX... Tot i que, es pot ser neoliberal i defensar a la família, ja que la creuen necessària per assumir una sèrie de funcions econòmiques i pel procés d'acumulació de capital, com per exemple, els deutes o l'herència; i també la família és necessària per a la millora de l'estat de benestar de la societat.

Per què sorgeix una segona onada conservadora? Es produeix per les crisis de les propostes dels partits d'esquerres i és en aquest moment on apareix l'extrema dreta amb noves propostes (racistes i excloents) d'aquestes crisis. Es caracteritzen perquè tenen una sortida de caràcter identitari i tradicionalista.

Anteriorment s'ha comentat que l'origen de l'extrema dreta esdevé per fer front les revolucions de l'any 68, però no és fins als anys 80 que aquests moviments es renoven amb els canvis de la societat, fent que també transformin els seus discursos per adaptar-se a la realitat del moment. Un exemple seria a posar dones al capdavant dels partits polítics. Un dels aspectes innovadors que ha fet renovar les perspectives d'extrema dreta és la racialització de la política sexual, vinculen els aspectes de gènere i de sexualitat amb el seu principal eix de mobilització que és el racisme i la immigració. Aquest element és innovador respecte als aspectes conservadors anteriors perquè no es desenvolupava de la mateixa manera, ja que l'extrema dreta racionalitza la política sexual com entenent que l'Islam contraposa i amenaça els valors occidentals, i a més expressen que també atempta contra la integritat de la dona (la percepció de "les agressions sexuals són

produïdes pels musulmans”). Per altra banda, aquesta racialització serveix per als que els països occidentals es posicionin els primers respecte als altres països. Aquestes concepcions s’associen amb postures conservadores que promouen desigualtats de gènere, en alguns països s’ha desenvolupat la teoria del gran reemplaçament que exposa que com que les taxes de natalitat de les dones en els països occidentals i americans són baixes seran substituïdes per les altes taxes de natalitat de dones immigrants.

L’auge del PSOE a l’Estat espanyol va suposar un canvi a diferents nivells, ja que abans el PP agrupava a tots els moviments de dretes. Hi va haver molts grups de dretes del PP que es van oposar aquests canvis i un grup d’aquestes va fundar el partit denominat VOX, l’extrema dreta d’Espanya.

Un altre punt a destacar d’aquesta ponència és per què ataquen els drets humans de les dones? La ponent exposa que el feixisme vol parar els canvis socials i feministes que es van produint, fets que ataquen directament a l’autonomia de la dona, ja que consideren que la llibertat de la dona representa una amenaça per l’estructura social i familiar. Per altra banda, el vincle entre les qüestions de gènere i els atacs cap als immigrants ens indica que s’ha de combatre de manera conjunta i així lluitar contra qualsevol forma d’explotació. L’aliança existent ha de servir per fer front el projecte post feixisme i denunciar les vulnerabilitats i les explotacions que es deriven en totes les estructures de la societat.

“ **L’origen dels elements antifeministes de l’extrema dreta es troba amb els inicis del neoliberalisme** ”

Bibliografia per aprofundir:

- Llibre 'Familia, raza y nación en tiempos de posfascismo' de Traficantes de sueños, amb un article a càrrec de la Nuria Alabao. ([descarregable aquí](#)).
- Article '[El peligro 'populista' de C's está en Vallecas o El Raval](#)' a Contexto, 2018
- Article '[La extrema derecha que dice defender a las mujeres](#)' a Nueva Sociedad, 2020
- Article '[Sobre fascismo y feminismo: la renovación de la ultraderecha europea](#)' a Contexto, 2017
- Article: "Por qué el neofascismo es antifeminista" en Neofascismo. La Bestia neoliberal (Siglo XXI, 2019).
- Article: "Luchar en tiempos de las identidades oscuras", introducción al libro de Miguel Urbán La emergencia de Vox: apuntes para combatir a la extrema derecha española. (Sylone, 2019).
- Article: "Género y fascismo: la renovación de la extrema derecha europea" en Un feminismo del 99% (Lengua de Trapo, 2018)

Crisis humanitàries, respostes securitàries. Grècia, refugiats, extrema dreta, respostes oficials

Sonia Andolz

Professora de Política Internacional,
Seguretat i Anàlisi de conflictes a la UB i a
ESADE.

La ponent comença definint el concepte de **seguretat**. Exposa que el primer cop que es parla és l'any 1945 per les Nacions Unides (NNUU) que defineix la paraula seguretat com la protecció dels Estats, és a dir, seria com si un estat o situació estigui lliure d'atacs o d'amenaques, un exemple seria "si no hi ha guerra, hi ha pau".

En aquesta primera definició s'observa que la percepció de seguretat és personal i subjectiva. A més, la seguretat es treballa com a mitjà o llarg termini, per tant, es pot dir que seria un objectiu assolir, i a la vegada, té un caràcter preventiu. Aquesta paraula està formada per **tres components**, els quals són:

- 1. L'objecte assegurar:** S'ha de tenir en compte el què es vol assegurar, és a dir, cal tenir la seguretat d'un objecte determinat.
- 2. Els elements hostils:** Una vegada que s'ha determinat l'objecte s'han d'identificar els elements hostils: els riscos (seran amplis i poc definits, per tant, possibles que puguin existir) i les amenaces (probables que existeixin).
- 3. El nivell de seguretat:** En funció d'aquests riscos o amenaces, cada actor definirà una sèrie de polítiques per tal de decidir quin nivell de seguretat hi ha, i a més, la disposició que té per pagar els costos.

D'aquesta manera, aquesta primera definició del concepte de seguretat fa referència a la **seguretat nacional**. Es caracteritzava per ser militar i es parla de cinc ítems per assegurar i/o garantir una bona seguretat

per protegir els Estats, és a dir, per mantenir la seguretat nacional. Aquests són l'àmbit militar, econòmic, polític, social i ambiental.

“ La paraula seguretat evoluciona i no és fins als anys noranta que es parla de seguretat humana. Es reclama protegir l'ésser humà i no l'Estat.

Entre l'any 1950 i 1960 el concepte de seguretat evoluciona gràcies a la successió de la Guerra Freda i aquest concepte passa a definir-se com **l'estabilitat de l'estat quo**. Seguint aquesta línia, l'any 1970 la paraula de seguretat ja no fa referència a la protecció nacional sinó que la seva definició ja contempla **la seguretat de tercers**. Se li dóna importància la protecció de països propers o d'aïllats per protegir interessos econòmics, socials, polítics i recursos ambientals. Per tant, es treballa de manera proactiva per l'Estat amb altres Estats. Més tard, els anys 1990 i posteriors el concepte de seguretat evoluciona a **seguretat humana**. En aquesta època es van produir dos conflictes bèl·lics de gran magnitud que va propiciar un nou enfocament d'aquest concepte, el primer va ser la Guerra dels Balcans i després el Genocidi de Ruanda. Aquests dos conflictes van fer que les NNUU es replantegessin el concepte de seguretat. A més, diversos actors van escriure un informe que exposaven que s'havia de canviar l'objecte a assegurar, així que demanaven a les NNUU que s'havia **d'assegurar l'ésser humà** i no l'Estat. D'aquesta manera, les Nacions Unides van exposar que s'haurien d'assegurar 7 ítems per tal que la persona estigues protegida, aquests són:

1. Ha de tenir seguretat física

2. Ha de tenir seguretat econòmica
3. Tenir la seguretat de saber qui és cadascú
4. L'Estat ha de protegir-te siguis com siguis
5. S'ha de tenir el dret a l'accés a l'aigua potable i de menjar no contaminat i divers
6. S'ha d'assegurar les necessitats bàsiques de les persones
7. La seguretat a pertànyer a diferents col·lectius

L'any 2005 es realitza un compromís polític global denominat Responsabilitat de Protegir (R2P) per assegurar l'ésser humà. I l'any 2010 també es parla de seguretat sostenible.

Per altra banda, la ponent també parla del concepte de **securització** on es va començar a parlar a l'època dels anys 60 – 70. Aquesta paraula significa portar a l'agenda de seguretat nacional temes o problemàtiques que no ho són. La securització té tres fases:

1. Tema no polititzat: S'intentarà que a través d'iniciatives que es polititzi.
2. Tema polititzat: Identificar els riscos i amenaces que hi pugui haver per tal de portar-lo a l'agenda de seguretat nacional.
3. El tema que està polititzat entra a l'agenda de seguretat nacional.

Pel que fa a les crisis humanitàries, com per exemple la crisi dels refugiats, Europa li interessa començar a vendre aquesta

crisi com una **crisi securitzada** perquè es puguin implementar unes mesures de seguretat a les fronteres de cada país europeu. D'aquesta manera, hi ha una conversió amb el marc legal dels DDHH, ja que un país ha d'acollir i acceptar el dret d'asil a les persones que arriben. Així que passen a ser una amenaça per la societat i seran rebuts per cossos policials i/o militars i seguiran un **protocol securitzat**. Actualment hi ha FRONTEX que controla les fronteres.

[Podeu descarregar la presentació de diapositives aquí](#)

Fotografia: Nicolas Vigier a Flickr

Bibliografia per aprofundir:

- Beebe, Shannon y Mary Kaldor (2010): The ultimate weapon is no weapon. Public Affairs.
- Booth, Ken (ed). (2005): Critical Security Studies and World Politics, London: Lynne Rienner.
- Booth, Ken y Wheeler, Nicholas J. (2008): The Security Dilemma: Fear, Cooperation and Trust in International Politics, Basingstoke: Palgrave.
- Buzan, Barry y Hansen, Lene (2013): The Evolution of International Security Studies, Cambridge: Cambridge University Press.
- Buzan, Barry; Ole Waever y Jaap de Wilde (1998): Security: A new Framework for Analysis, Boulder: Lynne Rienner.
- Jordán, Javier (Ed.) (2010): Terrorismo sin fronteras. Actores, escenarios y respuestas en un mundo global, Aranzadi: Pamplona.
- Jordán, Javier, Pilar Pozo y Josep Baqués (2011): La seguridad más allá del estado. Actores no estatales y Seguridad internacional. Plaza y Valdés.
- Kaldor, Mary (2001): Las nuevas guerras: La violencia organizada en la era global, Barcelona: Tusquets.
- Kaldor, Mary (2007): Human Security, Cambridge: Polity Press.
- Hernández Bernalette, Oscar (13 de gener de 2020). [Els refugiats, un problema global](#). Editat per Catalunya Press.
- Mas, Cristina (08 de setembre de 2015). [La crisi dels refugiats explicada en 5 gràfics](#). Editat per el diari Ara. (enllaç).
- Catalán, Concha (27 de setembre de 2016). [Dades de la crisi humanitària](#). Editat per CCCBLAB – Investigació i Innovació en cultura.
- Sorolla, Dani (30 de setembre de 2020). [Més pressió de les entitats a l'Estat perquè reaccioni davant la crisi de refugiats de Grècia](#). Editat per LaviniaNext.

Publicacions i revistes

- Política Exterior
- Revista CIDOB d'Affers Internacionals
- UNISCI Discussion Papers
- Foreign Policy
- Foreign Affairs
- International Organization
- International Security
- International Studies Quarterly
- The British Journal of Politics and IR
- Survival
- Review of International Studies
- Comparative Strategy
- Arms Control
- Strategic Survey
- Adelphi Papers
- Revista Española de Defensa
- Revista de la OTAN
- The Economist
- Time
- Newsweek

Institucions i pàgines web

- Real Instituto Elcano
- CIDOB
- FRIDE
- UNISCI
- European Council on Foreign Relations
- International Studies Association
- Rand Corporation
- Brookings Institution
- Carnegie Endowment for International Peace
- CSIS Washington
- Council on Foreign Relations
- British International Studies Association
- IISS
- RUSI
- Chatham House
- International Political Studies Association
- LSE
- IFRI
- SIPRI

L'auge de l'autoritarisme a Turquia i les seves implicacions en la política nacional i internacional

Özgür Günes

Treballadora en ciències socials,
cooperativa Col·lectivaT, Critical Theory
Bilbo-Barcelona

La ponència s'inicia exposant que **l'auge de l'autoritarisme** a Turquia s'ha d'entendre **en clau amb el neoliberalisme**, ja que el règim polític exerceix el seu poder sense permetre l'oposició, i l'Estat passa a mantenir el control social i monopolitza la violència.

Per comprendre el context històric de Turquia, la ponent fa servir l'autor Erik Jan Zürcher (2004) que explica tres fases històriques que es van produir al país i comporten una sèrie d'esdeveniments històrics que desencadenaran a l'última fase els **tres cops d'Estat**. Aquests són necessaris i decisius per entendre la política actual que s'està exercint a Turquia. El primer cop d'Estat militar (1960) hi ha una ruptura amb la política multipartidista i obre nous fronts per legitimar futurs cops d'Estat. El segon cop d'Estat (1971) es forma un govern fort i creïble per acabar amb l'anarquia, el seu objectiu era controlar l'antagonisme de classes i l'amenaça comunista. Durant el temps intermedi entre l'últim cop d'Estat sorgeixen una sèrie de fets importants, com per exemple, una forta mobilització de la classe obrera, l'any 1978 es creà el Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK), augmenta l'exaltació de la identitat popular (seguint línies polítiques neoliberals)... A part, durant tot aquest temps, la burgesia va ocupar un lloc dominant a les elits polítiques gràcies a l'acumulació de capital industrial i exigeixen solucions més autoritàries per resoldre la crisi emergent, mentre que la classe treballadora comença a entrar en el món polític. En aquest escenari es produeix el tercer cop d'Estat (1980) on s'inicia una **repressió** per salvaguardar la unitat de país i la nació i els drets i llibertats del poble,

i conseqüentment es dissol el parlament, s'aboleixen els partits polítics, tancament de mitjans de comunicació, es dicta una nova constitució (1982) que s'anul·len tots els guanys democràtics (llindar mínim electoral 10%).

“ L'auge de l'autoritarisme en el país turc és a causa de la reestructuració de l'Estat neoliberal on la finalitat era posar fi a la política basada en les classes, sobretot l'obrera.

Les dues dècades següents s'inicia una **reestructuració de Turquia** amb l'objectiu de posar fi a la política basada en classes i així introduir una gestió autoritària de la força de treball i de les relacions laborals i disminuir les masses de moviments obrers; i poder avançar cap a un règim neoliberal i això va suposar l'auge de l'Islam polític. També augmenta la violència estructural de l'Estat turc contra el poble kurd.

“ A partir de l'any 2007 fins al dia d'avui hi va haver un auge de l'autoritarisme neoliberal amb el fi d'anul·lar aquelles demandes democràtiques.

L'any 2001 es va propiciar una crisi econòmica molt greu que va provocar una alta inestabilitat política i econòmica i va comportar una nova reestructuració de l'Estat i de les polítiques de mercat. D'aquest any fins l'any 2006 hi ha **una nova fase neoliberal** al país turc. Es destaca la formació del partit polític AKP l'any 2001 presidit per Recep Tayyip Erdoğan, es posiciona com una identitat política reivindicativa, democràtica, conservadora i moderna. Aquest període (2001-2006)

es caracteritza per haver sigut un país capitalista i democràtic, tot i que després d'aquest fins el dia d'avui es troba un auge de l'autoritarisme que es troba associat amb el neoliberalisme, i també una desacceleració del procés de negociació amb la UE. Per altra banda, en l'àmbit jurídic s'aplica l'article 301 del codi penal turc i la llei antiterrorista (2006) s'amplia diversos conceptes amb la finalitat d'**anul·lar** totes les demandes democràtiques que sorgien.

“ **Turquia vulnera els drets fonamentals de les dones. A més, els assassins de dones tenen impunitat pels seus crims.** ”

Un altre aspecte a destacar, són les **desigualtats de gènere** que té Turquia, ja que es troba un percentatge elevat de violència i de vulneració dels drets fonamentals de les dones. A més, hi ha impunitat en l'àmbit legislatiu pels assassins de dones i obstaculitzen la participació de les dones a la vida política i social.

Per últim, la ponent menciona diverses relacions internacionals que manté Turquia com un país capitalista, un exemple seria, la política estatal davant de la crisi humanitària, la intervenció del país a Líbia (2020), el conflicte entre Grècia i Turquia, entre d'altres.

[Podeu descarregar la presentació de diapositives aquí](#)

Bibliografia per aprofundir:

- Llibre 'Revolución en Rojava', Editorial Descontrol, d'Anja Flach, Ercan Ayboğa i Michael Knapp. [Descarregable aquí.](#)
- Informe sobre la destitució dels càrrecs electes del territori kurd. [Descarregable aquí.](#)
- [“Existir movilizándose: recordar el movimiento feminista de los ochenta en Turquía”](#) Article sobre el moviment feminista dels 80 a Turquia (castellà)
- [Political and Social Context of the Country in the 1960s and 1990s. Turkey: The Country of Coups.](#) Article sobre el moviment feminista dels 80 a Turquia (anglès)
- [“Cuestionando el feminismo islámico”](#) Article de premsa sobre el feminisme islàmic
- State and Labour under AKP Rule in Turkey: An Appraisal Mehmet Erman Erol ([descarregable aquí](#))
- Article 'La economía libre y un estado fuerte: notas sobre el Estado', de Bonefeld (2011). [Descarregable aquí.](#)
- [Turquia: de la democràcia a l'autoritarisme.](#) Editat per El Nacional. (22 de maig de 2016).
- Barkey, Henri (2018). [Geographical Overview | Middle East and Turkey Turkey: Climbing the Ladder of Authoritarianism.](#) Editat per IE Med. Mediterranean Yearbook Med.
- Martí, Pep (21 de juliol de 2016). [La revenja de la Turquia profunda.](#) Editat per Nació digital.
- Conferència d'Elif Shafak [“L'erosió de les llibertats i les lluites de les dones”](#).
- Conferència de Zeynep Oral [“Autoritarisme i censura”](#).
- [Vídeo entrevista a Ercan Ayboga](#)
- Documental [Ekümenopolis](#) subtitulat en anglès

Els delictes d'odi: de víctima a botxí? Perspectiva des de la defensa dels drets humans

Esther Sancho

Advocada, Comissió de DDHH del Col.legi
de l'Advocacia de Lleida i altres entitats de
juristes.

Els delictes d'odi s'originen i es fonamenten en la Declaració Universal dels Drets Humans de Nacions Unides de 1948 i les posteriors Convencions per l'erradicació de totes les formes de discriminació racial (1965), contra les dones (1979) i la fonamentada en la religió i les creences (1981).

La ponent exposa que l'estudi dels delictes d'odi des de la perspectiva dels drets humans hauria de ser una redundància, però no ho és. Un aspecte que destaca és que qualsevol resposta penal que es regeix per un article del Codi Penal ha de tenir en compte el bé jurídic per tal de tipificar la conducta i castigar-la. Seguint aquesta línia, s'ha de tenir en compte a l'hora d'abordar els delictes d'odi quin és el seu bé jurídic protegit. En comptes de tenir una visió individualista, s'hauria de tenir una visió universalista dels DDHH, és a dir, una visió integral i col·lectiva del delicte; per tant, no només hem de donar importància del delicte només als col·lectius discriminats sinó que s'ha de llençar un missatge per tota la societat. Per altra banda, la ponent també menciona la configuració del tipus que fa referència als articles penals del Codi Penal. Alguns sectors de la doctrina jurídica fan una crítica a l'hora d'abordar aquests nous delictes d'odi perquè no s'estava castigant pel fet sinó per una motivació discriminatòria, és a dir, "no et castigo pel que has fet si no per la qui ets". Aquest plantejament jurídic va ser utilitzant per als EUA. En canvi, a Espanya especifiquen que no hi ha un dret d'autor quan es castiga un delicte d'odi, sinó que és un dret penal del fet ("et castigo per les conductes que tu tens per la teva ideologia, idees...").

Per altra banda, cal destacar la tardança dels sistemes legals de protecció per activar ordenaments jurídics per tipificar els delictes d'odi, molts es creen quan es comencen a acceptar demandes individuals al TEDH (1998). El dret espanyol activa el sistema legal de protecció l'any 2015, molt més tard respecte a altres països. A més, la ponent destaca que per tipificar un delicte d'odi s'ha de tenir en compte el marc legal de protecció dels DDHH en l'àmbit internacional (convenis internacionals) i nacional (Constitució Espanyola, lleis orgàniques i ordinàries, etc.).

“ Les causes dels delictes d'odi són la LGTBIfòbia, la misogínia, el racisme, l'antigitanisme, la xenofòbia, l'antisemitisme, la islamofòbia, la disfòbia, entre d'altres.

La ponent menciona que segons de l'acció que s'ha comés es pot parlar de delicte d'odi, discurs d'odi i incident o discriminació d'odi. També menciona les causes dels delictes d'odi, com per exemple, LGTBIfòbia, misogínia, racisme, antigitanisme, xenofòbia, antisemitisme, islamofòbia, disfòbia, entre d'altres. A més, exposa que els delictes d'odi poden ser de discriminació directa, discriminació indirecta, discriminació per error, discriminació múltiple, etc. I, segons el mitjà emparat trobem delictes violents/morals, la paraula moral és clau perquè el dany que s'ataca a la integritat i dignitat d'un individu; els delictes 2.0 fa referència als delictes que s'han multiplicat a través de les xarxes tecnològiques; i les persones jurídiques perquè les associacions, col·lectius i grups també poden cometre delictes d'odi.

Per últim, cal destacar els tipus penals del Codi Penal espanyol. Per una banda, hi ha el Llibre II Títol XXI Delitos contra la Constitución Capítol IV Delitos relativos al ejercicio de los derechos fundamentales y libertades públicas, on s'hi troben el tipus penal bàsic amb l'article 510 CP que fa referència el delicte d'odi i delicte de discurs d'odi, i després al mateix llibre n'hi

ha altres com el art. 511 i 512 CP (delicte de denegació discriminatòria de serveis), art. 515 CP (delicte d'assoc. il·lícita per cometre delictes discriminatoris), art. 522 a 526 CP (delicte contra els sentiments religiosos), entre d'altres. I, per altra banda, dins del llibre I es troba l'art. 22.4 CP que fa referència a l'agregant per motiu discriminatori.

[Podeu descarregar la presentació de diapositives aquí](#)

Bibliografia per aprofundir:

- Mapeig de casos: [Consulta aquí](#)
- Mapeig de femicidis: [Consulta aquí](#)
- [Informe delictes d'odi IDHC 2017](#)
- [Informe estat LGTBIfòbia 2019](#)
- [Estudi de prejudicis als mitjans 2017](#)
- [Protocol Generalitat Polícies locals](#)
- [Llei catalana 11/2014 contra LGTBIfòbia](#)
- Serra Perelló, Laia (2018). [Discurs d'incitació a l'odi: Anàlisi des dels drets humans i pautes interpretatives](#). Editat per l'Institut de Drets Humans de Catalunya
- Mansilla, Antoni (2015). [Delictes d'odi: Drets Humans en perill](#). Editat pel Jurista.
- Bazzaco, Edoardo; García Juanatey, Ana; Lejardi, Jon; Palacios, Anna i Tarragona, Laia. (2017). [¿Es odio? Manual práctico para reconocer y actuar frente a discursos y delitos de odio](#). Editat per SOS Racisme Catalunya i el Institut de Drets Humans de Catalunya.
- [Garantizar la justicia para las víctimas de los delitos por odio: perspectivas profesionales](#). Editat per Agencia de los Derechos Fundamentales de la Unión Europea (2016)

**Coordinadora d'ONGD
i altres Moviments
Solidaris de Lleida**